

**NEKAJ
BI VAM
RAD
POVEDAL**

str. 3

**TELEVIZI-
JO**

IMAMO

str. 4

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 9. maja 1991 · Leto I, št. 7 · Cena 10 forintov

V septembru, ko bo zvonil šolski zvonec, bo spet več praznih klopi na porabskih osnovnih šolah. Na osnovni šoli v Števanovcih imajo trenutno v osmih razredih 60 učencev, 11 osmošolcev bo ob koncu šolskega leta zapustilo šolske klopi, jeseni pa bodo imeli v prvem razredu le 9 učencev. Gornjeseniška šola ima v tem učnem letu 104 učence. Po podatkih ravnateljice omenjene šole bo prihodnje leto število otrok padlo pod sto. Padec števila slovenskih otrok je najbolj očiten na monoštrski šoli, kjer so imeli v letu 1985 120 otrok, trenutno jih je približno polovica.

Poleg tega so se porabske osemletke po lokalnih volitvah našle v finančnih težavah, kajti novi sistem financiranja je neugoden za majhne šole. Šole namreč dobivajo sredstva glede na število otrok.

Posledice zgrešene politike (približno pred 20 leti so centralizirali šole po vsem Madžarskem) se kažejo vse močnejše. Z ukinitvijo vaških osemletk je del porabskih vasi (Slovenska ves, Sakalovci) zgubil svojo maloštevilno inteligenco. Svojčas na vaških šolah v Porabju sploh ni bilo vprašljivo, ali se bo otrok učil materinščine ali ne? Na novi osnovni šoli v Monoštru je otroke treba prijaviti za slovenski jezik. Vrsto let se je dogajalo, da so imeli v prvem razredu le 2–3 učence, ki so jih starši vpisali k slovenščini. V tem letu je bolje kazalo, kajti v mali šoli v Slovenski vasi imajo trenutno 14 otrok. Na prvi dan vpisa so starši prijavili k slovenščini vseh 14. Potem se je pa zgodil neki "čudež", kajti na drugi dan je večji del teh staršev spremenil svoje odločitve. Tako imajo trenutno na tej šoli 6 otrok, ki naj bi se jeseni učili

Prazne klopi

Žalostno je videti prazen razred in prazne klopi. Ali čaka taka usoda šola v Sakalovcih?

Foto: T. Standor

Drugič v parlamentu!

24. aprila 1991 je v madžarskem parlamentu József Antall, predsednik madžarske vlade, sprejel predsednike narodnostnih zvez na Madžarskem. Gospod predsednik je seznanil goste s stališčem vlade do narodnostnih manjšin. Pogovor je tekel tudi o narodnostnem zakonu, na katerega že dolgo čakamo. Pogovori na visoki ravni kažejo, da mora Madžarska, če hoče "v Evropo", izpolniti svoje dolžnosti do manjšin. Predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök je gospoda Antalla opozoril na nujnost mejnega prehoda Gornji Senik–Martinje.

Datuma o odprtju mejnega prehoda tudi tokrat nismo zvedeli.

slovenščino v prvem razredu. Sicer pa se, kot smo zvedeli od ravnatelja 2. osnovne šole Csabe Kollárja, lahko to število do jeseni še zniža, kajti starši si lahko do septembra še premislijo. "Šola ne misli prisiliti staršev, naj vpišejo otroke k slovenščini," nam je povedal gospod ravnatelj.

"Starši imajo pravico, da se sami odločijo, kaj je v interesu njihovega otroka." Prepustimo vse mili volji staršev?! Problemi so prišli na dan tudi na podružni šoli omenjene osemletke, v Sakalovcih. Na to šolo hodi približno 10 otrok od prvega do tretjega razreda. Uči jih en sam učitelj. Ti otroci nimajo zagotovljenega popoldanskega varstva, niti malice, niti kosila. Da o opremljenosti šole niti ne govorimo! Starši prvošolcev v Sakalovcih bi želeli, da njihovi otroci (gre za 4 otroke) začnejo obiskovati osnovno šolo v Monoštru, kajti z uspešnostjo podružnice niso zadovoljni. Ravnatelj monoštrske šole je kritiko staršev na račun strokovne ravni zavrnil in dodal tole. "Položaj v Sakalovcih je precej zapleten. Podružnica strokovno spada k nam, upravno in finančno pa k vaškemu samoupravnemu organu. Za oskrbo in prehrano otrok bi moral poskrbeti omenjeni organ. Torej se mora vas sama odločiti, kaj bo z omenjeno šolo."

Na nekatere stvari in dejstva ne bi smeli pozabiti! Če bo ukinjena šola v Sakalovcih, bomo imeli v kratkem podoben položaj kot v Slovenski vasi. Vodstvo nove šole v Monoštru pa ne bi smelo pozabiti na dejstvo, da so šole gradili z namenom, da bo dvojezična (madžarsko-slovenska, madžarsko-nemška) osnovna šola.

M. Sukič

ZA NAS JE POMEMBEN VSAK DINAR

"Tudi Pomurska banka, d. d., v Murski Soboti je zainteresirana za odprtje mejo, kajti to bi pripomoglo k prelivanju sredstev. Normalno gibanje bi povečalo gospodarsko moč teh krajev" — nam je povedal gospod Hajdinjak, direktor banke.

Pomurska banka, d. d., spada med srednje velike banke v Jugoslaviji oz. Sloveniji, po obsegu poslovanja in boniteti pa v zgornjo polovico slovenskih bank. Imajo 17 enot. Informativne centre najdemo v vseh občinskih središčih. Novo enoto so odprli v Moravskih Toplicah. Imajo približno 350 zaposlenih. Zgodovina banke sega še v prej-

šnje stoletje, po vojni je nastala Komunalna banka, potem Komercialna banka in Temeljna pomurska banka. Približno leto poslujejo kot delniška družba.

— Kakšne storitve ponujate?

"Ponujamo storitve kot banke povsod po svetu. To so storitve pri zbiranju sredstev, pri plasmajih za naše varčevalce. Posebno pozornost namenjamo varčevanju in varčevalcem, tako dinarskim kot deviznim. Seveda ljudje — glede na razmere v ekonomski politiki in stabilnosti v državi — dajejo prednost deviznemu varčevanju, ker čutijo, da manj izgubljajo. Ob taki kri-

zi pa so ljudje delno zgubili zaupanje v banko, čeprav banka ni nič kriva. Moram povedati, da smo do zdaj izpolnili vse obveze do naših komitentov. Do varčevalcev seveda nismo mogli izpolniti vseh obvez. To velja predvsem za devizno varčevanje, kajti Narodna banka nam dolguje precej deviz. To pa ne pomeni, da devizne vloge niso varne. Pri nas imajo ljudje nad 75 odstotkov vseh hranilnih vlog v devizah. Tisti varčevalci, ki so zaposleni v tujini, imajo že več kot desetletja denar pri nas — imajo relativno velike zneske — so dobri varčevalci, ne delajo panike, kajti mnogokrat ne dvignejo niti obresti. Želimo dobre odnose z vsakim varčevalcem, seveda tudi z dinarskimi. Za nas je pomemben vsak dinar, saj ni dovolj, če imamo devize. Mi moramo dinarje pretvoriti in obrabiti."

Ljubljanska banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

Pravi naslov
za denarne zadeve

Trno (zelo) so veseli bili, ka so leko domau šli, žalostni so pa bili zátok, ka so mogli tisto dobro lústfo tan pistiti. 28. septembra večer so se spatjivali. En den pa eno nauč so se s cugom vozili. Da so v Sombotel prišli, so šli na policijo, aj njin dajo parvico (izkaznico), ka leko domau dejo. Tan so njin povedali, ka leko kamakoli dejo, samo domau v mejni pas (határsáv) nej.

Njina duga paut se je pá začnila. 2 dni so spali v bagauna (v vagonu). Tan so se srečali z adnin spoznancon, steri njin je pomago. Té je emo enoga padaša (prijatelja) na Táplánszentkereszt, steri je bijo direktor državnoga posestva (állami gazdaság). Tan so tie dielo dobili.

Domau, domau! Tau njin je sigdar po glavi ojdlo. Šli so v Sombotel pa so se molili, aj je domau pistijo, če samo za eden den. Tie so njin dupistili 48 vör. Z radostjo so se parpravljali na paut, z vóko žalostjo so nazaj prišli. Doma v vesi je mulatšag (veselica) bijo. Oni so tö šli na bal. Tan so čüli

"Pravljica" o dobrih ljudeh

"O, KAKO JE DUGA, DUGA PAUT. . ."

(4.)

(slišali), da je eden prejdan z vesi pito drugoga: "Ka pa tej tú iščejo?" Tisti drudji je pravo: "Oni so svobaudni, leko dejo kama štjejo (hočejo)!"

Kama pa? Nazaj na posestvo (gazdaságba). Tan so je trno radi meli, ka so flajnsni (pridni) bili. Starejša dejkla si je tan svoj par ziskala pa se je tan oženila. Ena sestra je živala na Židova (pri Monoštru). Dobila je dovoljenje (engedély), ka je leko mater k sieba pielala. Najmenkša či je sama ostala pa se je mantrala po svejti od enoga posestva do drugoga.

Prišo je oktober leta 1956, da so prajli, ka sikkšoga morajo domau pistiti pa sikkšoma fse nazaj dati.

Domau so prišli novembra mejsaca leta 1956 v eno prazno kučo, dej je eštje

eden cvek nej bijo. Ništja (noben) njin je nika nej nazaj dau. Znauva so, mogli žitak začniti. Najbola žalostno je pa tau bilau, ka so viedli sto (kdo) se je podpisalo, da so je odpievali. Sikkši den so ga srečali, dapa mogli so tijo (tiho) biti, ka so se bodjali (bali).

+++++

"Dragi Slovenci! Eštje vieč lagvoga se van zatok nej povedala, ka se mi eštje itak bodjimo. Ta žalost pa ta bojaznost da nas do groba sparvajala (spremljala). Tie se dokonča naša duga, duga paut."

Zapísala:
Katarina Hirnök
(konec)

SKUPNO STALIŠČE VODSTEV ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM IN POMURSKEM MADŽARSKO NARODNOSTNE SAMOUPRAVNE SKUPNOSTI LENDAVA DO ODPRTJA MEJNIH PREHODOV NA SLOVENSKO-MADŽARSKI MEJI, SPREJETO NA SREČANJU V MONOŠTRU 29. APRILA 1991.

Z željo, da še bolj pospešita sodelovanje, sta se sestali vodstvi Zveze porabskih Slovencev in Pomurske madžarske narodnostne skupnosti in se dogovorili o najnujnejših skupnih aktivnosti, pomembnih za obstoj in razvoj obeh narodnosti. Skupaj so nameč ugotovili, da bo predvsem zaradi podobnosti problemov nekatere dejavnosti nujno izvajati skupno oz. vsaj skupaj načrtovati.

Poleg konkretnih predlogov neposrednega sodelovanja sta se vodstvi odločili, da tako madžarski kot slovenski oblasti posredujejo skupno stališče do odprtja mejnih prehodov na madžarsko-slovenski meji.

Za obe narodnosti je vitalnega pomena, da bodo v najkrajšem času odprti nekateri že večkrat predlagani mejni prehodi (Martinje—Gornji Senik, Pince—Tornyiszentmiklós, Prosenjakovci—Magyarszombatfa). Kljub dosedanjim opozorilom na žalost ugotovljamo, da pristojni državni organi niso storili dovolj za uresničitev teh predlogov. Zato zahtevamo, da ustrezni organi v najkrajšem času pripravijo vso potrebno dokumentacijo ter zagotovijo tudi tehnične in materialne možnosti za dokončno odprtje.

Obe vodstvi ponovno opozarjata, da se v Evropo lahko pride le z odprtimi mejami in z rešenimi narodnostnimi vprašanji.

OD SLOVENIJE...

SE VLADA MAJE ? (1.)

Na slovensko vlado je v zadnjem obdobju letelo veliko očitkov in tudi zahtev, da bi zamenjali nekatere ministre. To se je zdaj tudi zgodilo, vendar pa je bilo presenečenje, da se je predsednik vlade Lojze Peterle odločil, da najprej zamenja ministra za informiranje Staneta Staniča. Na njegovem stolčku ga je zamenjal Jelko Kacin, doseđanj namestnik slovenskega ministra za obrambo.

SE VLADA MAJE ? (2.)

Nekaj dni po prvi zamenjavi je sledil še prvi odstop. Tega je ponudil podpredsednik vlade dr. Jože Mencinger, ki je bil zadolžen za gospodarsko področje. Njegov odstop naj bi bil povezan tudi z razmišljanji harvardskega profesorja Jeffreya Sachsa, ki je kot svetovalec slovenske vlade ponudil drugačne rešitve pri oblikovanju slovenske gospodarske politike, predvsem pri pripravi nekaterih sistemskih zakonov.

SLOVENSKO DRUŠTVO ZA MEDNARODNE ODNOSE

V Ljubljani je bilo ustanovljeno Slovensko društvo za mednarodne odnose. V njem naj bi se zbirali tisti Slovenci, ki jih zanima zunanja politika in ki lahko s svojo dejavnostjo prispevajo k boljšemu mednarodnemu položaju Slovenije v svetu. Za predsednika so izvolili nekdanjega diplomata Rudija Čačinoviča.

ODCEPLJENO POMURJE

Stavke postajajo tudi v deželi ob Muri vse bolj pogost pojav. Mnoga podjetja so v zelo slabem položaju, nekatera pa so že šla v stečaj, tako da je zdaj v Pomurju že več kot 7000 ljudi brez dela.

Pred dnevi so stavkali tudi delavci gornjeradgonskega AR-transa. Zahtevali so odstop vodstva krovnega podjetja, in to tako, da so s svojimi tovornjaki zaprli mnoge ceste ter za nekaj ur ohromili ves promet v Pomurju, ki je bilo tako nekaj časa resnično odcepljeno od preostale Slovenije.

Boga ino Marijo fkradnili

Inda svetja so tak šagau meli praviti o kakšon velkon tauvani, ka te bi eške Kristuša doj s križa fkradno. Bi, če bi sa nej bojo, ka f tistoj minuti v žardjavi pekeu spadne.

+++

Cajti so sa na žalost fejest spremenili. Več ranč Boža mati nema mera, pa Kristoš na križi tō nej. V djaseni 1989 so pokradnili v našon Porabji tri Marije. Eno z Žulinoga križa, drugo z veškega križa na Verici, tretjo pa na Gorenjon Siniki par Križi.

Lani v djaseni so gaurage pá ojdli po Verici. En večer je veričkoga lončara (Karela Dončeca) sinej špajšno bilau, ka je žalezen obrauč kauli Kristoša že fküp būu zvogiban. Pod križon je najšo eno žago pa nikšo drugo šker tō. Te je domau ūšo pa je parneso 200-col-ske cveke pa je nazaj dojzakovau, ka je tarbölo.

Da je drugi zranek mlejko pelo f Števanofce, je Kristoš eške na križi būu. Da sa je nazaj pelo, ga več era-slapa nej bilau. Jezoš nej dojšlo, ka so ga z velikimi cvekami na križ parbili, zdaj so te njagvo bolečo tejlo eške z žagof dožožagali. Tau sa pozabo vöopitati, če sa tisti zranek nej obliskalo pa nej gron mlato.

— Dja sa tistoma, šteri je Kristoša doj zožago, lagvo nikanej žalejla — so mi parpovejdali Žulina mati na Verici —, samo sa si mislila, vej Baug sa zgledne nanga! Pa je tak bilau. Dja sa že več kak 83 lejt stara, pa na ponin, ka bi stoj kaj takše delo!... Tak dobro, ka sa je bujo!...

Tisti, šteri je tau zadeno, je buu z Monošra doma, delo je v Židanoj fabriki, te je tri lejta zaprejtī būu. Da sa je vöoslaubodo, pa sa je "specializiro" na tau, ka je po več mejstaj Kristoš doj s križe žago. Te sa je gnauk nej dugo po veričkon kriminali pelo nikan z autonon pa sa je f Sárvári bujo (ubil). V njagvon autonni so najšli dvaue raspátké. Eno nej bilau tisto z Verice.

Posnetek je nastal ob žegnanju križa v Števanovcih
Foto: Anikó Székely

Lüstvo je za en malo začnilo gučati, ka so prej te djaušovi podje (Romi) na Štajerskon odavali te križe. Nakak je veričkoga calau prej vüdo par Sv. Križi v Avstriji. Drugi tak vejo, ka je za lesenoga Jezuša, šteroga so 79. leta gorposvečali, dabau na Štajerskon calau en auto! (Za nauvoga, šteri je iz kamla, so zdaj plačali 3.500 forintov, za Marijo iz gipsa pa djazerko.

Zatau dvaue pa buma ranč en picikli na:dobite!) Ovak

pa, ka so rejsan s temi Kristoš delali, eške djanau na vejmo, ka policija eške nej končala svojo delo.

Krištoš pa Marija! Što si je brodo, ka mo gnauk svejta s krijžami tō križe meli?!

Francek Mukič

**BERITE
PORABJE**

V Železni županiji je imela skoraj vsaka vas že pred leti vaški vodovod. Eno od redkih območij, kjer so še pred kratkim uporabljali stare "stüdenca", je bilo Porabje.

"Stüdenčnica" te najbolj odžeja, vseeno pa je lepše in udobneje, ko odpreš pipo in ti priteče čista voda. Zaradi tega so pred tremi leti na Dolnjem Seniku ustanovili Združenje za gradnjo vodovoda. Predsednik je Martin Ropoš, župan Gornjega Senika.

— Da ste začeli zidati vaški vodovod?

"Tau se je začelo pred trejmi lejtami. Fse tri vasice smo najprven gor poiskali pa smo držine pitali, če bi meli vodovod. 300 taših držin je bila, šteri so pravli, ka plačajo za vodau. Tau je bilau decembra 88. leta. Fsak je

NEKAJ BI VAM RAD POVEDAL, SAJ TO ZDAJ NI VEČ GREH, DOLGO SEM OKLEVAL, NA SENIK SE BOM ODPRAVIL SPET.

Ob večernih potepanjih po Srebrnem bregu sem poslušal zvon iz doline. Tu in tam je veter prinesel val melodije in lučke po obronkih so naznanjale temo.

Bil je to čas, še ne tako daljni, ko sem kot fantek spoznaval okolico in nisem mogel razumeti, kako je tu nekje v gozdu konec sveta.

Zdaj že skoraj leto "delovno" zahajam tja, kamor sem nekoč le gledal in si (z drugimi) prizadevam, da bi lahko v sosednjo vas šel peš in se ne vozil uro in pol z avtomobilom. Ta zapis naj bi bil nekakšna kronika teh prizadevanj.

Daleč je že lanski marec. Za kak povprečen dogodek dovolj daleč, da bi lahko utonil v pozabo.

A če boš kogarkoli, ki je bil takrat zraven, spomnil na lanski 18. marec, se mu bo obraz razvedril in srce raznežilo. Še en dokaz, kako enkratno, dolgo pričakovano in preprosto prisrčno je bilo srečanje nas sosedov. In v tistih kratkih uricah, v radoživem nedeljskem popoldnevu so se rodile pomembne stvari. O vsem, o čemer smo ločeno sanjali, smo se lahko zdaj pogovarjali, ovire so padle, za stik bratov ne bo nikoli več meja.

Če smo prvi hip morda nezadovoljni, da meja še vedno ni odprta, moramo vseeno priznati, da smo zadnje leto storili precej korakov naprej.

Dočakali smo zgodovinski 15. avgust, dan odprte meje, ko smo se znova srečali, tokrat v še večjem številu, in dokazali vsem, ki so morda še dvomili, da je prehod prepotreben. Na stotine rokovanj, objemov,

poljubov, na tisoče toplih besed in vročih želja. Sorodnikov, znancev, prijateljev, zgolj Slovencev.

Slovenska reka se je zlila v mogočen tok in se valila v obe smeri na hitrico pripravljene ceste. Ceste od Martinja do Gornjega Senika. Tiste ceste, ki je toliko časa vabljivo samevala. Še zdaj čutim v nosu tisti omami prah z "naše ceste", ko sem se prvič v življenju peljal do sosednje vasi res amo 2 in ne 70 kilometrov. In še dolgo sem se vozil naokoli z blatnim avtom, kajti tista rumena zemlja je bila moj spomin na slovensko sveto mašo na Gornjem Seniku.

Čez dva tedna, 2. septembra, smo se spet množično srečali. Tokrat ob tromejniku na srečanju miru in prijateljstva treh dežel.

Na božični večer smo se skupaj zbrali v seniški cerkvi ob polnični. Še en lep večer v prijaznem okolju. Za veliko noč pa je bila meja odprta v soboto in nedeljo. Znova smo skupaj verski in naš praznik povečali ob slovenski maši in izrabili priložnost za nova srečanja, znanstva...

To so nekako odmevnejši dohodki, plod našega sodelovanja in večjega razumevanja slovenskih in madžarskih oblasti.

Vmes pa je bila še cela vrsta priložnostnih srečanj (obisk predsednika Kučana v Porabju, ustanovitev Zveze Slovencev...) pa sestankov in dogovarjanj.

Ob tej priložnosti bi se vam vsem skupaj rad zahvalil za prijaznost in gostoljubnost; vedno smo se počutili kot doma.

Srečko Kalamar

"Teče mi voda..." iz pipe

mogo plačati 10 procentov od stroškov (költség), drugo smo dobili na pausádbo od banke. Delati so začnili 1989 leta. Najprven so vlekli vodau od Varaša prauti Sakalaufcon, po tiston do Dolenjoga Sinika. Zdaj pa delajo na Gorenjon Siniki. Té mejsec končajo. Pa eške tau! Od tistogamau, da smo začnili, je fcuj prišlo eške 50 držin. Tak, ka da melo zdaj f trej vasnicaj 350 držin vodovod!"

— Kelko je tau koštalo? Kak so lidge plačúvali?

"Fsakša držina je fse fküper 28 gezero forintof mogla plačati. Najprven od 10 do 20 procentof, kak je sto plačo emo. Tisti, šteri menje služijo so 2.800 forintof plačali, šteri pa več, so 7 gezero forintof plačali na gnauk. Drugo pa 300 forintof na mejsec."

— V našoj županiji smo mi skurok slednji, šteri smo vodovod dobili.

"Tau je istina, f slednjon minuti smo začnili, ka nej gvüšno, ka bi zdaj peneze dobili. Vodovod je stau približno 50 milijonof forintof, lüstvo je s toga plačalo 10 milijonof."

— Ka pa drugi penazge?

"Tau je županija dala. Tau leto smo pa prosili dva milijona od ministrstva."

— Ka pa pravijo lidge?

"Ge mislin, ka je lüstfo celau (zelo) zadovoljno. Radi so, da majo vodovod. Na Gorenjon Siniki je že lani dosta takših iž bilau, ka so nej vodé meli. Mogli so od tretjoga ali štrtoga sausada vodau nositi."

M.S

LOJZE KOZAR: Korenine mojega življenja

Odlomki

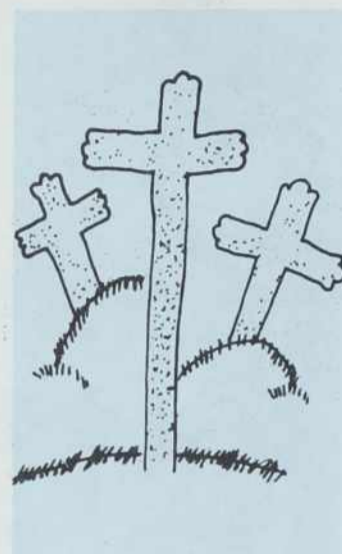
Zdaj vem, da se iz globin vsemirja vračam domov. Že slutim za seboj trhle late plotu našega ogradca. Zadaj, nekoliko višje v hrib, je naša hiša in kakor v sanjah slišim babico, kako odganjajo kokoši od stene, ki so jo pred kratkim prebelili, pa jim jo kokoši vedno znova načenjajo. Njihov globok starčevski glas se meša z mukanjem telička v hlevu, z zamolklim in vročim glogotanjem ognja na ognjišču in vidim, čeprav ne gledam tja, kako rdečerožnati plameni ližejo izza trinožnika sajast star pisker v žični mreži, v katerem sika, cvili, vre naša opoldanska jed, slišim, kako v enakih presledkih pljuske nekaj čez rob piskra, kakor obilen pljunek, da od užaljenosti zavreči žerjavica, ki se ji z zahtevnimi glasovi pridružijo še pujski v hlevu s svojimi ref ref, da se jim listje na naši češnji hahlja in iz dremavice zbudi lahen opoldanski veter, ki zaveje čez trave, se upre ob živo mejo in lahno pihlja v stotisoče luknjic slame na naši strehi, da vse to zapoje, zašušti, zabrni, zagruli, zaječi in zajoka obenem s toliko milino, da imam takoj povodenj v očeh, saj poje tudi Srebrni breg in vsi gozdovi okrog naše vasi, zapele so vse ptice pod našim nebom, od ščebetajočih vrabcev do pohlevnih senic, čudeče se lasto-

vice, ki se kar naprej pritožuje: Lani znosila sem polne lončiče, polne piskriče, letos pa našla sem dreček! in pojejo mušice in čmrlji, metulji in kačji pastirji s svojim svilenom se lesketajočim napevom, pojejo preglasno, in rezgetajoče žabe in neslišni kuščarji, ki raztegujejo svoje golše v mirnem, enakomernem taktu, poje naša mačka na pragu in grlica na strehi, pojejo drobne meglice na nebu in angeli nad njimi, pojejo vse štiri križevе stranice na grobu moje matere podolgem in poprek čez ves svet turobno, pretresljivo pesem: Circumdederunt me gemitus mortis — Obdalo me je smrtno vzdihovanje in potem tisti izsiljujoči, tolikokrat se ponavljajoči krik človeškega revnega, zapuščenega srca: Comine, Domine, suscipe, suscipe spiritum meum — Gospod, Gospod, sprejmi, sprejmi mojo dušo! Ni treba razumeti, kaj pojem, dovolj so temni glasovi besedila in v smrtnem trpljenju daveča se melodija, pojem nekaj, česar ni še nihče nikdar pel, in pojem, ko jokam, in pojem od vznichenja in blaženosti, ker je svet tako lep, ker je ves svet ena sama pesem, en sam zvok, en sam vrisk, ena sama radost in v tej radosti ena sama ogromna solza; pojem brez besed, ali boljše, z besedami, ki jim sam ne

vem pomena, saj niso besede v pravem pomenu, ampak so izraz notranje srčne pretresenosti, pojem, čeprav je moj ata v vojni in v neprestani smrtni nevarnosti, ali pa pojem prav zato, pojem kljub temu, da so nam včeraj orožniki odvlekli zadnjo vrečo pšenice, ki so jo babica zakopali v kleti, da bi imeli jeseni kaj sejati, pojem kljub črni obleki večine žensk v naši vasi, ki žalujejo za svojimi sinovi in možmi, saj tudi one pojejo v joku za padlimi nekje v Karpatskih gorah. Kljub vsemu pojem, saj pojejo tudi na pogrebih, kjer se razjokam že pri prvi kitici, ko voj dvigne svoj pretresljivo tresoči se glas in se povzpne čez vse druge tako žalostno, tako boleče, da me bolečina v srcu skoraj izniči in bi najraje pobegnili in se doma skril v babičin kot, pa ne morem proč, moram poslušati to presunljivo trepetajočo žalost in jo užiti do poslednjega drobca. V mrtvečih pesmih je sploh neka tema, obupa se dotikajoča žalost. Temnomodra je in iz temine le tu in tam preseva nekoliko nebesne vedrine, kajti barve in zvoki gredo skupaj, kakor nedoločljivo gredo skupaj zvoki in gibanje, potemtakem pa gredo nerazdružljivo z roko v roki tudi gibanje in barve.

MARGÉMO, PA NEDE NAS VEČ?

Lidgé se naraudijo, se ženijo pa margéjo f Taranyi tő. Inda so ranč taše šege meli, kak mi. Strina Mariš-

ka so tak parpovejali: — Mrtveca so oblekli f čarno aj bejlo. Nej je vö bilau dano, koma, kakšen

gvant dajo. Inda so stare žene bole znale brečati. Ka so fse škrinjó pokale:

“Jajaj, dragi moj mauž, ka si me tū nijau. F kon si me nijau. Pa zakaj?”

Pa etak, pa tak. Pa je preveč breka (djaukanje) bila. Te so preveč kričali. Zaj je fse drūgač. Zaj lepau pride ono, ka mergemo, pa nede nas več!

Margemo, pa nede nas več?

O Slovincih f Taranyi bi eške dosta leko pisali. Dosta stare šege poznajo eške. Stari. Da stari margéjo, Slovinci f Taranyi, v županiji Somogy več nede. Mi f Porabji tő tak zopodimo, če naše mlajše nemo slovenski fčili, če njih nemo parpovejali, kak so inda naši stari živeli.

Marija Kozar

— Kje se je rodila ideja za gradnjo osrednje antene?

“Nekaj mladih se je zbralo v Slovenski vasi in začeli smo se pogovarjati o možnostih za sprejem satelitskih programov. Naprosili so me, naj bi prevzel organizacijo, oziroma bi poiskal kakšno firmo, ki se s tem ukvarja. Tako sem naletel na Elektro iz Sombotela, oni so ponudbo sprejeli.”

— Koliko bo morala vas plačati, ali imate že konkretno ceno za izvedbo? Koliko družin se je prijavilo?

“Elektra je postavila ceno in mi smo na podlagi tega pogodbo podpisali. Gradnja osrednje antene bo stala 1,5 milijona forintov za 100 družin, to pomeni 15.000 forintov na družino. Do zgraditve se lahko vključijo še druge družine, potem bo vsota manjša. Denar bo treba vplačati v dveh obrokih, polovico (7.000 forintov) so vplačali že skoraj vsi.”

— Zanima me, če že kaj delajo in kdaj lahko pričakujemo, da bodo končali?

“Zdaj polagajo glavni kabel. Antena bo na stavbi nekdanje osnovne šole, kjer je otroški vrtec. Glavni ka-

TELEVIZIJO IMAMO

Nekoč so ljudje ob večerih sedeli v kuhinji okrog mize ali peči. Pogovarjali so se ali celo kaj manjšega delali. To je bilo že zdavnaj. Danes ljudje, tako mladi kot starejši, sedijo pred televizorjem. Ni več tistega družabnega življenja, vaške šege izumirajo, tehnika prodira tudi v porabske vasi, v tem primeru v Slovensko ves.

Ferenc Meggyes, šef trgovine s tehničnim blagom v Monoštru, je bil pobudnik in organizator gradnje osrednje antene v Slovenski vasi.

bel so že potegnili do sredine vasi. Približno čez tri mesece bodo končali. Z Elektro smo se zmenili, da bomo imeli s to osrednjo anteno možnosti za sprejem šestih zemeljskih (Budimpešta 1, 2, Avstrija 1, 2 in Slovenija 1, 2) ter treh satelitskih programov (RTL, PLUS 7, SAT 1). Do končne zgraditve bo mogoče dobiti še več satelitskih programov.”

— Slišala sem, da ste prosili Zvezo Slovencev na Madžarskem, da bi vas pri načrtu finančno podprli. Od kod ideja?

“Možnosti za gledanje programov televizije Slovenija so v vasi neugodne. Nekateri dobijo samo prvi program, drugi pa drugega. Z dograditvijo osrednje antene bi te probleme rešili. Zato sem se odločil,

da poiščem predsednika Zveze Slovencev na Madžarskem in ga prosim za finančno podporo, saj smo narodnostna vas in ljudje radi gledajo slovenske oddaje. Predsednik mi je obljubil, da bodo prošnjo pretehtali in po možnosti pomagali.”

— Kaj mislite, kako bo ta “nova tehnika” vplivala na življenje v vasi?

“To bo za vas pomenilo veliko, kot vsaka nova stvar. Znano je, da se ljudje v vasi ukvarjajo s poljedelstvom. Starejše ljudi muči nespečnost, tako bodo imeli možnost, da bodo lahko gledali oddaje tudi ponoči, ko na madžarski televiziji ni več programa. Mogoče bomo s tem celo dosegli, da bi vaščani manj hodili v gostilno.”

Sicer pa imajo tudi v vaških gostilnah televizor.

K. H.

Tudi v Porabju ni toliko anten na vsaki hiši.
Foto: Tibor Standor

KAKO SEM SE PRIPRAVLJAL NA MATERINSKI DAN ?

Prvo nedeljo v maju smo praznovali materinski dan. Jaz sem se že prej pripravljaj na ta praznik. Zbiral sem denar, kupil sem darilo in nageljne. Znam tudi pesmico, ki sem jo povedal mami.

Tomaž Kozar, 4. r.,
OŠ Gornji Senik

Vsako leto praznujemo dan matere. Ko sem bil še majhen, sem zmeraj narisal cvetlice ali naredil majhno darilo v vrtcu ali šoli. Letos sem recital mami pesem, dal sem ji šopek rož in čokolado. Na ta dan sem dober, pomagam ji in si želim, da mamica ne bi bila žalostna.

Kristjan Mižer, 4. r.,
OŠ Gornji Senik

Risba: Benadett Hegyvan, OŠ Števanovci

Starši, razmislimo!

Oče in mati se prepirata, otroci pa...

Ni prav, če oče in mati pred otroki igrata vloge srečnega para in ljubkosti življenja, ki ga praktično ni. Življenje prinaša s seboj težave, oblikuje različna mnenja in s tem občasne manjše ali večje prepire oziroma nesoglasja med zakoncema.

Otroci pa so plašni in negotovi, kadar se starši prepirajo. Pomembno je, da starši nesoglasja razčiščujejo tako, da otroci preveč ne trpijo. Nesoglasja so običajen del partnerstva, zato ni treba imeti slabe vesti, kadar se starši prepirajo v pričo otroka. Res je, da so starši poročstvo za varnost otrok. Verjetno za otroka ni nič hujšega, kot občutek, da lahko izgubi enega od staršev. Saj ima prav gotovo oba enako rad. Zato je toliko bolj pomembno, da je otrok vedno zraven, ko se oče in mati prepirata in seveda po prepiru tudi pomirita in skleneta spravo.

Tako naj bo prepir med zakoncema v pričo otrok, vendar na taki ravni, da ne bo imel noben od staršev slabe vesti pred otrokom.

Vsi otroci imajo zelo dober občutek za razpoloženje v družini. Nesoglasja, ki samo tlijo med starši v obliki medsebojne napetosti, ne izbruhnijo in ne pridejo na površje v obliki prepira in razčiščevanja, pomenijo za otroka mnogo večjo negotovost in strah, kot če pridejo nesoglasja na površje in se razčistijo.

Če pa pred otroki skrivamo probleme, jezo, prepire, če vse kažemo v lepi luči, bo otrok sčasoma iz našega razpoloženja vendarle spoznal medsebojno napetost. Otroci iz take družine lahko imajo v poznejšem življenju težave pri spostavljanju odnosov in obvladovanju preprirov ter raz-

Kako skrbimo za domače živali ?

Doma imamo veliko živali. Za domače živali moramo skrbeti. To so: svinje, mačke, kokoši in petelini. Vsaka žival je svojo hrano. Svinja je pomije, muca mleko, kokoši in petelinčki jedo pšenico. Hrano dobijo vsak dan zjutraj, opoldne in zvečer. Kokoškam damo vsak dan vedro vode. V svinjaku vsak dan zamenjamo staro slamo z novo. Iz te slame bo dober gnoj. Pri nas se živali dobro počutijo. Mi pa se počutimo najboljši takrat, ko jemo svinjsko ali kokošje meso. A vseeno me boli srce, ko vidim kakšno "mojo" žival pripravljeno na mizi.

Žolt Bajzek, 4.r.,
OŠ Gornji Senik

Kakšen je moj dan ?

Vstanem zgodaj, ob šesti uri. Najprej se umijem, si očistim zobe in se oblečem. Potem pospravim posteljo in naredim red v svoji sobi. Do takrat je zajtrk že na mizi. Ko pozajtrkujem, je ura že pol sedmih, tako da moram v šolo. Poslovim se od staršev in grem. Na naši šoli se začne pouk ob sedmih. Dopoldne se "trdo" učim. Opolodne smo že vsi zelo lačni. V šolski jedilnici dobimo kosilo, potem pa malo počivamo ali se igramo. Ob dveh popoldne se začnemo pripravljati na drugi dan. Ko naredimo vse naloge, dobimo južino. Potem gremo domov. Ko grem iz šole, stopim najprej po sestrico v vrtec. Ko prideva domov, se slečem, pomagam mami ali se pa igram. Ob sedmih večerjam, potem se grem kopat. Na televiziji pogledam pravljičico za lahko noč. Potem me že čaka posteljica.

Renata Čizmaš, 4. r.,
OŠ Gornji Senik

čiščevanju nesoglasij.

Nekaj stvari pri razčiščevanju prepira ne smemo narediti:

- nesoglasij ne skrivajmo pred otrokom,
 - v medsebojnem prepiru ne smemo uporabljati žaljivih besed, kletvic,
 - ne omalovažujmo partnerja s poniževanjem,
 - ne lotevajmo se fizičnih obračunavanj,
 - ne smemo uporabljati groženj (tudi ločitvenih ne!),
 - ne skušajmo pridobiti otroka na svojo stran. .
- Za razčiščevanje vsakega prepira, nesporazuma je koristno:
- vživimo se tudi v partnerjeve dokaze,
 - ne upoštevajmo samo enostransko svojega mnenja,
 - priznajmo partnerju, kar ima prav,
 - svoje napake in slabosti vedno pošteno priznajmo,
 - zagovarjajmo samo dokaze, brez omalovaževanja partnerjevih,
 - priznajmo poraz, če imamo premalo dokazov,
 - ne imejmo nikoli v mislih maščevanja,
 - sprejmimo vedno pomiritev. . .

Neodkritost v prepiru je vedno začetek za nov prepir. To vodi v začarani krog. Če nesoglasij ne moremo razčistiti in so prepiri brez pomiritev na dnevnem redu, to našega otroka izredno prizadene. Takim odnosom med partnerjema pravimo "brezupen zakon". V takem primeru je bolje, če se zakonca ločita.

JK

VEŠ - VEM

Od kdaj poznajo sladoled ?

Vreme se je otoplilo in pojavil se je prvi sladoled. Ko ližeš sladoled, redkokdaj razmišljaš, od kdaj pravzaprav poznajo ljudje sladoled?

To okusno sladilo so na začetku ljudje pripravljali tako, da so mleko in med zmešali, nato pa dali v zimskem času to na mrzlo, da se je zmes strdila oziroma zmrznila, nakar so to lizali. Pozneje so iz sadja iztisnili sok in ga mešali s snegom in to lizali. Že stari Rimljani so imeli tako imenovano sneženo skladišče, kjer so shranjevali take zmrzali. Leta 1292 je že Marko Polo v Benetkah dal zamrznjeno sladico v zaboje in na svojo ladjo.

To se je razširilo tudi v Francijo in v druge države. Toda sladoled je bil še vedno izjema, posebnost in privilegij premožnih ljudi.

Leta 1835 so Američani prvi iznašli stroj za sladoled,

izdelovanje se je razširilo in postalo cenejše.

Šele leta 1851 so odpirali prve "sladoledne tovarne"

tudi v Evropi in začeli sladoled prodajati na veliko.

Pomembno je tudi leto 1924, ko so začeli Nemci prvi izdelovati tudi lučke.

JK

MOJ PES

Mojemu psičku je ime Leo. Je dvobarven, ima črne in sive lise. Zelo je prijazen. Rad ima tistega, ki se z njim malo poigra. Ima tri žoge, z njimi se igra vsak dan.

Pozna besedo žoga; če jo sliši, teče po njo in mi jo prinese. Leo je zelo pаметen. Naredi vse, kar mu rečeš. Če je kregan, je zelo užaljen. Najraje je meso in klobase. Zelo dobro se razume z muco, s kokošmi in račkami. Rad se gre potepat k sosedovemu psičku. Čuva nas ponoči, ko spimo.

KAK PRIDELAMO ŽITO ?

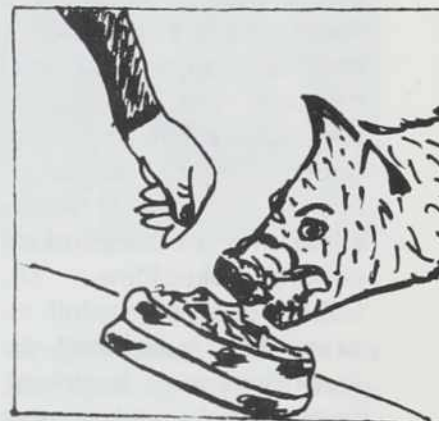
Žito posejemo jeseni. Da pride leto, te žito veliko zraste pa ozreli. Po žetvi mlatimo, po tistva zrnje posušimo pa v žakle spravimo. Te pelamo v mlin pa doj samelemo. Melo domao parpelamo, po tiston pa krū pačemo.

Monika Ropoš, 4.r.,
OŠ Gornji Senik

Avgusta bo star 5 let.

Želim si, da bi še dolgo živel.

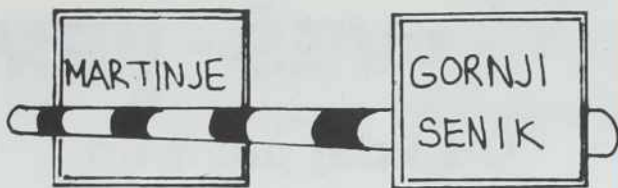
Adri Takač, 5.r.,
OŠ Gornji Senik

Dragi otroci !

Prejeli smo toliko rešitev male slikovne križanke, da vseh imen ne moremo naštetih, saj bi nam zmanjkalo prostora. Knjižna nagrada čaka v Uredništvu Silvijo Merkli z osnovne šole v Števanovcih.

Uredništvo

DEZINFORMACIJE

Iz neuradnih virov smo zvedeli, da sta konec oktobra leta 1990 predsednika Madžarske in Slovenije prestopila državno mejo pri Gornjem Seniku. Od takrat je minilo 190 dni, mejnega prehoda pa še ni. (Je bil to ilegalni prestop?)

Proračun

za narodnosti

V našem časopisu smo že omenili, da so dobile narodnosti iz državnega proračuna 200 milijonov forintov. Od tega 81 mil. Romi, 20 mil. je v rezervi, preostalo pa so razdelili med drugimi narodnostmi. Slovenci smo dobili 7,5 milijona. Kako smo prišli do tega? Zelo težko! Denar je moral razdeliti odbor za človekove pravice in manjšine v parlamentu. Za slovensko narodnost so najprej predlagali 5 milijonov; proti temu smo protestirali, saj je bila enaka vsota namenjena skupnemu ekonomskemu uradu narodnostnih zvez. Kako je mogoče, smo se spraševali, da dobi neki ekonomski urad toliko kot ena narodnost? Pa niti niso narodnostna organizacija! Protestirali smo pri manjšinskem odboru skupščine. Dr. Gábor Fodor, predsednik tega odbora, je razumel našo prošnjo in se je strinjal, da ekonomski urad ne more biti financiran s tem denarjem. Dobili smo dovoljenje za udeležbo na seji omenjenega odbora, na kateri smo skupaj z drugimi narodnostnimi poslanci povedali svoje mnenje o tem. Seveda so že pred sejo izdelali nov predlog za razdelitev denarja, po katerem so predlagali za našo in srbsko narodnost 7,5 mil. forintov. Pri tem smo dolžni veliko zahvalo dr. Fodorju, predsedniku odbora, in Vilmošu Horvatu, poslancu iz Železne županije, ki je govoril za nas in podprl

našo prošnjo, isto je storil tudi poslanec Romov, Aladár Horvát. Pri glasovanju je bila večina poslancev za novi predlog. Slovenci smo torej dobili 2,5 mil. več in sicer od petih milijonov, namenjenih ekonomskemu uradu, ki ga nihče več ne potrebuje. S tem ko mu niso odobrili proračuna, je moral nehati delati. Na seji so nekateri poslanci protestirali, ker smo Slovenci in Srbi dobili toliko denarja. Predsednik Gábor Fodor je to opravičil s tem, da gre za dve novi organizaciji brez infrastrukture in z istimi cilji, kot jih imajo velike narodnostne zveze, in istimi nalogami, ki jih moramo rešiti.

Proračun za časopise ni tako ugoden. Narodnostnim časopisom je namenjeno samo štirideset milijonov, kar je zelo malo za osem časopisov. Štirje izhajajo, novi pa ne morejo začeti izhajati, ker denar še ni razdeljen. Za slovenski časopis so v Manjšinskemu uradu predlagali 2 mil. forintov. Na to smo pa rekli, da je zelo malo in taka razdelitev ni realna. Zaradi tega smo pisali pismo novemu ministru za narodnosti, Ferencu Nagyju, naj pomaga, da bi dobili narodnostni časopisi več denarja. Tudi Gábor Fodor je obljubil, da bo poskušal zagotoviti več denarja v ta namen.

Irena Pavlič

NIKA ZA SMEJ

Naš Vilmoš je eden den malo več pijo, kak je šagau meu, ta pa nazaj lejča po pauti, da domau de. Policaj ga vidi pa ga sprvaja domau. Vilmoš gnauk samo stana, pa policaja pravi: "Tü dja (jaz) man ižo, tü ma not pelaj." Policaj pita: "Gvüsní sta f ton, rejsan je tau vaša iža?" "Tü je klüč, opri dvera!" Pa rejsan, dvera so se odprla. Naš pijan Vilmoš pa pravi: "No vidiš, doma sva. Vidiš tisti tjejp (slika) na stejni? Tau san dja. Tan je televizija. . . lani smo go kúpili." Obadva dale dete, pa prideta f spalnico. Policaj pita: "Što je tista ženska, štera tan na postala spi?" "Što, što? Vejpa moja žena. Pa zdaj dobro gledaj ti čeden (pameten) policaj! Vidiš tistoga možaka, šteri leži pri mojoj ženi?" Policaj pravi: "Vidin." "Na, tau se pa dja."

=====

Eden fejs pijan človek planta f krčmau pa se skonzi. Policaj — šteri tan pauleg stoji — ga pita: "Zakoj pa djaučate? (se jočete)" "Odaun san svojo ženo za liter palinke, sploj rad bi go nazaj daubo." Policaj pravi: "Tak fejs go radi mate, tak fejs van fali vaša žena?" "Vraga mi fali žena! Znauvič se žedan."

Irena Barber

... DO MADŽARSKE

UČENCI Z GORNJEGA SENIKA NA MORJE

Novembra lani je osnovno šolo Gornji Senik med drugimi obiskala skupina ravnateljane osnovnih šol iz Ljubljane Šiške v Republiki Sloveniji.

Takratno obljubo sedaj izpolnjujejo. Za konec junija so povabili manjšo skupino učencev osnovne šole Gornji Senik kot svoje goste na Jadransko morje — v šolo v naravi — na učenje plavanja in oddih.

Gornjeseničani bodo gostje svojih vrstnikov z osnovne šole Šmartno pod Šmarno goro. Verjetno bo šla skupina učencev mladih iutkarjev z mentorico Klaro Fodor.

SESTANEK VZGOJITELJIC IN PROFESORJEV SLOVENSKEGA JEZIKA

V začetku maja je bil sestanek aktiva vzgojiteljic in profesorjev slovenskega jezika iz vrtcev, osnovnih šol in gimnazije. Obravnavali so spremembe slovenskega pravopisa. S tem v celoti uresničujejo načrtovano izobraževanje v tem šolskem letu.

PROFESORJI TELESNE VZGOJE V SLOVENIJI

Profesorji telesne vzgoje pod vodstvom ravnatelja Čabe Kollarja z 2. osnovne šole v Monoštru so bili gosti svojih kolegov v Republiki Sloveniji.

Ogledali so si učno uro, novo telovadnico in športno opremo ter igrišča pri 3. osnovni šoli v Murški Soboti. Po ogledu in krajšem razgovoru so odšli v Zreče in v zimski športni center Rogla na Pohorju. Ogledali so si smučarske terene in se dogovarjali o možnostih smučanja za učence te šole v prihodnji zimski sezoni.

RAZPIS O NATEČAJU

Kuratorij sklada Za narodne in etnične manjšine na Madžarskem razpisuje natečaj za podpiranje samoorganizacijskih prizadevanj, spodbuditev obstoja manjšin.

Lahko se prijavi vsaka naravna in pravna oseba s programi za organiziranje lokalnih skupin, potrditev narodnostne identitete, negovanje materinščine, ohranitev tradicionalne kulture.

Kuratorij da prednost tistim, ki gradijo na dosedanjih uspehih in na svojih materialnih sredstvih. Kuratorij želi predvsem podpirati programe, samo v izjemnih primerih bo podpiral financiranje delovanja organizacij in investicije.

Na javni natečaja sel lahko prijavi vsak. Udeležite se ga lahko le z obrazcem, upošteva pogoje, ki jih le-ta vsebuje.

Obrazec lahko dobite: **Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal** (Urad za narodne in etnične manjšine) Budapest, V. Kossuth tér 4. III. 60.

Informacije dobite po telefonu številka: 1123-420/ int. 347.

Roka za vložitev natečaja: 15. maj 1991, 30. sept. 1991.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS!

"A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekért" alapítványi kuratóriuma a kisebbségek önszerveződési törekvéseinek támogatására, fenmaradásuk előmozdítására pályázatot ír ki. Pályázni lehet a kisebbségek helyi közösségeit megszervező, öntudatukat megerősítő, az anyanyelv ápolását, a tárgyi és szellemi kultúra emlékeinek megőrzését, kutatását célzó programokkal.

A kuratórium előnyben részesíti azokat a pályázókat, akik az eddig elért eredményekre és saját anyagi forrásokra is építenek. Az alapítvány elsősorban programokat kíván támogatni, szervezetek működési költségeihez. beruházásokhoz csak kivételes esetekben járul hozzá.

A nyilvános pályázaton bárki részt vehet. Pályázni csak úrlapon lehet, az abban leírt pályázati feltételeknek megfelelően.

Beszerezhető: **Nemzeti és Etnikai kisebbségi Hivatal** Budapest, V. Kossuth tér 4. III. 60.

Érdeklődni: 1123-420/347 mell. telefonszámon
Benyújtási határidő: 1991. május 15., 1991. szeptember 30.

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica **Marijana Sukič**

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter, Széll
Kálmán tér 11, p. p. 77

Cena:
posamezna številka
10 forintov oz. din,
celoletna naročnina
240 forintov oz. din

Tisk: **SOLIDARNOST**,
Arhitekta Novaka 4
69000 Murška Sobotna,
Slovenija

Nenaročenih rokopisov in
fotografij ne vračamo.